Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

7 päivänä helmikuuta 2013*

Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Toimivaltainen tuomioistuin siviili- ja kauppaoikeuden alalla — Asetus (EY) N:o 44/2001 — 23 artiklan tulkinta — Tavaran valmistajan ja sen alkuperäisen hankkijan väliseen sopimukseen sisältyvä oikeuspaikkalauseke — Sopimus, joka kuuluu omistusoikeuden siirtämistä koskevien sopimusten sarjaan — Mahdollisuus vedota oikeuspaikkalausekkeeseen tavaran myöhempää hankkijaa vastaan

Asiassa C-543/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour de cassation (Ranska) on esittänyt 17.11.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.11.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Refcomp SpA

vastaan

Axa Corporate Solutions Assurance SA,

Axa France IARD,

Emerson Network ja

Climaveneta SpA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan ja M. Berger (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.5.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Refcomp SpA, edustajinaan avocat P. Pedone ja avocat A. Musella,

— Axa Corporate Solutions Assurance SA, edustajanaan avocat B. Soltner,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

— Emerson Network, edustajanaan avocat A. Bénabent,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, B. Beaupère-Manokha ja N. Rouam,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja F. Wannek,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään S. Centeno Huerta,

— Euroopan komissio, asiamiehenään A.-M. Rouchaud-Joët,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.10.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1; jäljempänä asetus) 23 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Refcomp SpA (jäljempänä Refcomp) sekä Axa Corporate Solutions Assurance SA (jäljempänä Axa Corporate), Axa France IARD, Emerson Network (jäljempänä Emerson) ja Climaveneta SpA (jäljempänä Climaveneta) ja jossa on kyse ranskalaisissa tuomioistuimissa esitetystä vaatimuksesta todeta Refcompin olevan vastuussa valmistajana, kun taas Refcomp vetoaa oikeuspaikkalausekkeeseen, jonka nojalla toimivalta on italialaisilla tuomioistuimilla.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan toisesta perustelukappaleesta ilmenee, sen tavoitteena on ”yhdenmukaistaa tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt”.

4 Asetuksen johdanto-osan 11 perustelukappaleessa todetaan, että ”tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä, ja niiden on perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella, ja vastaajan kotipaikan tuomioistuin on aina toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riidan kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu”.

5 Asetuksen toimivaltaa koskevan II luvun 2 jaksossa, jonka otsikko on ”Erityinen toimivalta”, olevan 5 artiklan 1 alakohdassa säädetään erityistä toimivaltaa koskevasta säännöstä, jonka mukaan sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, voidaan sopimusta koskevassa asiassa nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä.

6 Mainitun II luvun 7 jaksossa, jonka otsikko on ”Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus”, olevan 23 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos asianosaiset, joista ainakin yhden kotipaikka on jäsenvaltiossa, ovat sopineet, että jäsenvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava syntynyt riita tai tietystä oikeussuhteesta syntyvät vastaiset riidat, tuolla tuomioistuimella tai tuon jäsenvaltion tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista asia. Toimivalta on yksinomainen, jos asianosaiset eivät toisin ole sopineet. Tällainen toimivaltaa koskeva sopimus on tehtävä:

a) kirjallisesti tai, jos se on tehty suullisesti, se on vahvistettava kirjallisesti;

b) sellaisessa muodossa, joka vastaa asianosaisten välille muodostunutta käytäntöä; tai

c) kansainvälisessä kaupassa sellaista muotoa noudattaen, joka vastaa kauppatapaa, jonka asianosaiset tuntevat tai joka heidän olisi pitänyt tuntea ja joka on kyseisen tyyppisten sopimusten osapuolten kyseisellä kaupan alalla laajalti tuntema ja säännöllisesti noudattama.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

7 Doumer SNC (jäljempänä Doumer), hankkeen toteuttaja, teetätti kunnostustöitä kiinteistökompleksissa, joka sijaitsee Courbevoiessa (Ranska). Tällä yhtiöllä on vakuutus Axa Corporatessa, joka on sijoittautunut Pariisiin (Ranska).

8 Näiden töiden yhteydessä asennettiin ilmastointilaitteita. Näissä laitteissa oli kompressorit, jotka oli valmistanut Italiaan sijoittautunut Refcomp ja jotka myös Italiaan sijoittautunut yhtiö Climaveneta oli ostanut ja koonnut, minkä jälkeen Liebert-niminen yhtiö, jonka oikeudet ovat sittemmin siirtyneet Emersonille, myi ne Doumerille. Emerson, joka on sijoittautunut Ranskaan, on tehnyt vakuutussopimuksen myös Ranskaan sijoittautuneen Axa France IARD -nimisen yhtiön kanssa.

9 Kun ilmastointijärjestelmässä oli toimintahäiriöitä, asiantuntija totesi häiriöiden johtuvan kompressorien valmistusvirheestä.

10 Axa Corporate, jolle Doumerin oikeudet olivat siirtyneet ja joka oli maksanut Doumerille korvauksia, vaati Tribunal de grande instance de Paris’ssa valmistaja Refcompia, kokoaja Climavenetaa ja myyjä Emersonia korvaamaan vahingon yhteisvastuullisesti.

11 Refcomp kiisti tribunal de grande instance de Paris’n toimivallan ja vetosi sen ja Climavenetan välillä tehdyn sopimuksen sisältämään lausekkeeseen, jonka mukaan Italian tuomioistuimet ovat toimivaltaisia.

12 Tribunal de grande instance de Paris’n asian valmistelusta vastaava tuomari hylkäsi 26.1.2007 antamallaan määräyksellä Refcompin esittämän oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan se ei ollut toimivaltainen, ja Refcomp valitti tästä ratkaisusta.

13 Cour d’appel de Paris vahvisti 19.12.2008 antamallaan ratkaisulla Refcompin toimivallan puuttumista koskevan oikeudenkäyntiväitteen hylkäämisen. Se katsoi, ettei valmistajan ja välittäjänä toimivan myyjän sopimaan oikeuspaikkalausekkeeseen voida vedota sellaista vakuutuksenantajaa vastaan, jolle tavaran myöhemmän hankkijan oikeudet ovat siirtyneet, koska yhtäältä asetuksessa säädettyjä erityistä toimivaltaa sopimusoikeuden alalla koskevia sääntöjä ei sovelleta tavaran myöhemmän hankkijan ja sen valmistajan välisissä riita-asioissa, sillä tällaiset riidat koskevat sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta, ja toisaalta myöhempi hankkija ei ole hyväksynyt alkuperäisen sopimuksen osapuolten välillä sovittua lauseketta.

14 Refcomp teki valituksen Cour de cassationiin, joka päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko oikeuspaikkalausekkeella, josta tavaran valmistaja ja ostaja ovat sopineet yhteisössä tehtyjen sopimusten sarjan yhteydessä asetuksen – – 23 artiklan nojalla, oikeusvaikutuksia suhteessa tavaran myöhempään hankkijaan, ja jos kysymykseen vastataan myöntävästi, niin millä edellytyksillä?

2) Onko oikeuspaikkalausekkeella oikeusvaikutuksia suhteessa tavaran myöhempään hankkijaan ja sellaisiin vakuutusyhtiöihin, joille tämän oikeudet ovat siirtyneet, vaikka asetuksen – – 5 artiklan 1 alakohtaa ei yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-26/91, Handte, 17.6.1992 annetussa tuomiossa [(Kok., s. I-3967, Kok. Ep. XII, s. I-181)] toteaman tavoin sovellettaisi myöhemmän hankkijan valmistajaa vastaan nostamaan kanteeseen?”

Ennakkoratkaisukysymykset

Alustavat huomautukset

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee kysymyksissään, että ne koskevat ”yhteisössä tehtyjen sopimusten sarjaa”. Kysymysten ulottuvuuden määrittämiseksi ja hyödyllisen vastauksen antamiseksi on todettava, että tällaisen ilmaisun on katsottava tarkoittavan asiakirja-aineistosta ilmenevällä tavalla omistusoikeuden siirtoa koskevia peräkkäisiä sopimuksia, jotka on tehty Euroopan unionin eri jäsenvaltioihin sijoittautuneiden taloudellisten toimijoiden välillä.

16 Kuten julkisasiamies esitti ratkaisuehdotuksensa 22 kohdassa, tuomioistuimelle esitetyistä huomautuksista ilmenee, että nämä kysymykset liittyvät kansallisen oikeuden sääntöön, jonka mukaan sopimusten vaikutus on tavanomaisesti suhteellinen, sillä ne sitovat ainoastaan niiden tekijöitä, mutta tästä periaatteesta poiketaan omistusoikeuden siirtämisen yhteydessä, jolloin myydyn tavaran omistusoikeus ja kaikki muut siihen liittyvät seikat siirtyvät sen kaikille myöhemmille hankkijoille. Näiden siihen liittyvien seikkojen joukkoon kuuluu tavaran myöhemmän hankkijan oikeus vaatia vahingonkorvausta tavaran virheestä paitsi välittömältä myyjältä myös keltä tahansa välittäjänä toimineelta myyjältä tai valmistajalta.

17 Tässä yhteydessä on todettava ensiksi siitä, voidaanko asetuksen 23 artiklaa soveltaa pääasiassa kyseessä olevan asian tosiseikkoihin, että sen 1 kohdan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää, että yhdellä asianosaisella on kotipaikka jäsenvaltion alueella ja että oikeuspaikkalausekkeella annetaan toimivalta jonkin jäsenvaltion tuomioistuimelle, mitkä edellytykset täyttyvät käsiteltävässä asiassa. Lisäksi pitää paikkansa, että pääasiassa kyseessä oleva oikeussuhde on luonteeltaan kansainvälinen. Näin ollen asetuksen 23 artiklaa sovelletaan tämän asian tosiseikkoihin.

18 Toiseksi ennakkoratkaisukysymyksissä mainituille asetuksen säännöksille annettavasta tulkinnasta on muistettava aluksi, että siltä osin kuin asetuksella on jäsenvaltioiden välisissä suhteissa korvattu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna uusien jäsenvaltioiden liittymistä tähän yleissopimukseen koskevilla myöhemmillä yleissopimuksilla (jäljempänä Brysselin yleissopimus), unionin tuomioistuimen mainitun yleissopimuksen määräyksistä antama tulkinta pätee myös asetuksen säännösten osalta, mikäli kyseisten määräysten ja säännösten voidaan katsoa vastaavan toisiaan (ks. mm. asia C-133/11, Folien Fischer ja Fofitec, tuomio 25.10.2012, 31 kohta).

19 Näin on mainitun yleissopimuksen 17 artiklan 1 kohdan ja asetuksen 23 artiklan 1 kohdan osalta, joiden sanamuoto on lähes sama.

20 Näin on myös asetuksen 5 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”sopimusta koskevassa asiassa” osalta, koska tähän säännökseen tehdyt muutokset koskevat vain toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämiseen sovellettavaa liittymäperustetta irtaimen tai palvelujen kauppaa koskevien sopimusten osalta, ja muilta osin Brysselin yleissopimuksen vastaavan määräyksen sisältö säilytettiin muuttumattomana (ks. vastaavasti asia C-533/07, Falco Privatstiftung ja Rabitsch, tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-3327, 48–57 kohta).

21 Oikeuskäytännössä on todettu näiden kahden säännön tulkinnassa etusijalle asetettavasta tulkintamenetelmästä Brysselin yleissopimuksen 17 artiklan 1 kohdan osalta, että kun otetaan huomioon tämän yleissopimuksen tavoitteet ja yleinen rakenne, jotka ovat samat kuin asetuksessa, ja tämän asiakirjan yhdenmukaisen soveltamisen takaaminen, on tärkeää, ettei tässä määräyksessä tarkoitettua ”tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen” käsitettä tulkita siten, että siinä viitataan ainoastaan jonkin sopimusvaltion sisäiseen oikeuteen, vaan sitä on pidettävä itsenäisenä käsitteenä (ks. asia C-214/89, Powell Duffryn, tuomio 10.3.1992, Kok., s. I-1745, Kok. Ep. XII, s. I-29, 13 ja 14 kohta).

22 Vastaavilla perusteilla oikeuskäytännössä on katsottu, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaan sisältyvää käsitettä ”sopimusta koskeva asia” on myös tulkittava itsenäisesti (ks. mm. em. asia Handte, tuomion 10 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Näiden toteamusten perusteella ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle on annettava sen pyytämä tulkinta.

Ensimmäinen kysymys

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään, onko asetuksen 23 artiklaa tulkittava siten, että tavaran valmistajan ja hankkijan tekemään sopimukseen sisältyvään oikeuspaikkalausekkeeseen voidaan vedota kolmatta myöhempää hankkijaa vastaan, joka on saanut kyseisen tavaran omistusoikeuden siirtämisestä tehtyjen sellaisten peräkkäisten sopimusten nojalla, joiden sopimuspuolet ovat sijoittautuneet eri jäsenvaltioihin, ja tahtoo nostaa vahingonkorvauskanteen valmistajaa vastaan.

25 Tästä on todettava, että oikeuspaikkalausekkeen pätevyysedellytysten osalta asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädetään erityisesti muotovaatimuksista ja siinä mainitaan vain yksi aineellinen vaatimus, jonka mukaan lausekkeen kohteena on oltava tietty oikeussuhde. Tämän säännöksen sanamuodossa ei siis tarkenneta, voidaanko oikeuspaikkalauseke siirtää sopimuspuoliin kuulumattomalle kolmannelle, joka on myöhemmän sopimuksen osapuoli ja jolle alkuperäisen sopimuksen osapuolen oikeudet ja velvollisuudet ovat kokonaan tai osittain siirtyneet.

26 Asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa todetaan kuitenkin selvästi, että sen soveltamisala rajoittuu tapauksiin, joissa osapuolet ”ovat sopineet” tuomioistuimesta. Kuten asetuksen johdanto-osan 11 perustelukappaleesta ilmenee, juuri sopimuspuolten tahtojen yhtyminen oikeuttaa sen, että sopimuspuolten sopimusvapauden periaatteen mukaisesti annetaan etusija muulle tuomioistuimelle kuin sille, joka olisi mahdollisesti ollut asetuksen mukaan toimivaltainen.

27 Oikeuskäytännössä on lisäksi todettu, että Brysselin yleissopimuksen 17 artiklan 1 kohdassa asetetaan oikeuspaikkalausekkeen pätevyyden edellytykseksi sopimuspuolten välinen sopimus, joten asiaa käsittelevän tuomioistuimen on ensiksi tutkittava, onko sille toimivallan antavasta oikeuspaikkalausekkeesta tosiasiallisesti sovittu yhteisymmärryksessä sopimuspuolten kesken (asia C-106/95, MSG, tuomio 20.2.1997, Kok., s. I-911, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Asetuksen 23 artiklan 1 kohtaa on näin ollen tulkittava siten, että sopimuspuolten suostumuksen tosiasiallisuus on yksi tämän säännöksen tavoitteista, kuten se on Brysselin yleissopimuksen 17 artiklan 1 kohdankin tavoite (ks. em. asia MSG, tuomion 17 kohta ja asia C-159/97, Castelletti, tuomio 16.3.1999, Kok., s. I-1597, 19 kohta).

29 Tästä seuraa, että sopimukseen sisältyvä oikeuspaikkalauseke voi lähtökohtaisesti vaikuttaa vain sellaisten osapuolten välisissä suhteissa, jotka ovat antaneet suostumuksensa tämän sopimuksen tekemiseen. Jotta lausekkeeseen voidaan vedota kolmatta vastaan, on lähtökohtaisesti välttämätöntä, että se on antanut siihen suostumuksensa.

30 On totta, että edellytykset ja muodot, joilla sopimukseen nähden kolmannen voidaan katsoa antaneen suostumuksensa oikeuspaikkalausekkeelle, voivat vaihdella alkuperäisen sopimuksen luonteen mukaan.

31 Oikeuskäytännössä on tältä osin todettu, että osakkeenomistajan, joka hyväksyy yhtiön yhtiöjärjestyksen, katsotaan antavan suostumuksensa siinä olevalle oikeuspaikkalausekkeelle sillä perusteella, että tämä hyväksyntä luo sekä osakkeenomistajan ja yhtiön että kaikkien osakkeenomistajien välille suhteen, jota on pidettävä sopimussuhteena (ks. vastaavasti Brysselin yleissopimuksen 17 artiklan osalta em. asia Powell Duffryn, tuomion 16–19 kohta).

32 Tätä oikeuskäytäntöä ei kuitenkaan voida soveltaa yhtäältä välittäjänä toimivalta myyjältä tavaran ostaneen myöhemmän hankkijan ja toisaalta kyseisen tavaran valmistajan väliseen suhteeseen. Tältä osin oikeuskäytännössä on vastaavasti katsottu, ettei tämä suhde ole Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”sopimusta koskeva asia”. On nimittäin todettu, että kun kyse on tavaran myöhemmän hankkijan vahingonkorvauskanteesta sen valmistajaa vastaan, myöhemmän hankkijan ja valmistajan välillä ei ole minkäänlaista sopimussuhdetta, sillä valmistaja ei ole sitoutunut minkäänlaiseen sopimusvelvoitteeseen tavaran myöhempään hankkijaan nähden (em. asia Handte, tuomion 16 kohta).

33 Koska myöhempää hankkijaa ja valmistajaa ei asetuksen soveltamisen kannalta sido sopimussuhde, niiden ei voida katsoa tämän asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla ”sopineen” siitä tuomioistuimesta, joka on toimivaltainen valmistajan ja ensimmäisen hankkijan välillä tehdyn alkuperäisen sopimuksen mukaan.

34 Oikeuskäytännössä on tosin myös todettu laivaliikenteen kuljetussopimusten osalta, että konossementtiin sisältyvään oikeuspaikkalausekkeeseen voidaan vedota tähän sopimukseen nähden kolmatta vastaan, jos tämä lauseke on todettu päteväksi lastinantajan ja rahdinottajan välisessä suhteessa, ja että sovellettavan kansallisen oikeuden mukaan lastinantajan oikeudet ja velvollisuudet ovat siirtyneet kolmannelle, konossementin siirronsaajalle (ks. asia 71/83, Russ, tuomio 19.6.1984, Kok., s. 2417, 24 kohta; em. asia Castelletti, tuomion 41 kohta ja asia C-387/98, Coreck, tuomio 9.11.2000, Kok., s. I-9337, 23–27 kohta). Tällaisessa tapauksessa asiaa käsittelevän tuomioistuimen ei tarvitse tarkastaa, onko kyseinen kolmas antanut suostumuksensa lausekkeelle.

35 Tämän oikeuskäytännön soveltamisalaa on kuitenkin arvioitava ottamalla huomioon konossementin, joka on julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 54 kohdassa selittämällä tavalla kansainvälisen kaupan arvopaperi, jolla säännellään ainakin kolmen henkilön eli meriliikenteen kuljettajan, tavaroiden lähettäjän tai lastinantajan ja vastaanottajan suhdetta, hyvin erityinen luonne. Useimpien jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä, jotka ovat yhdenmukaisia tässä asiassa, konossementti on myyntikelpoinen arvopaperi, jonka avulla lastin omistaja voi luovuttaa tavarat niiden kuljetuksen aikana hankkijalle, josta tulee lastinantajan kaikkien oikeuksien ja velvollisuuksien haltija suhteessa tavarankuljettajaan.

36 Oikeuskäytännössä on otettu huomioon tämä sijaantulo konossementin haltijan ja lastinantajan välillä ja katsottu, että konossementin hankkimisen vaikutuksesta tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus sitoo sen haltijaa (ks. vastaavasti em. asia Russ, tuomion 25 kohta). Käänteisesti on niin, että

kun sovellettavassa kansallisessa oikeudessa ei säädetä tällaisesta sijaantulosta, asiaa käsittelevän tuomioistuimen on tarkastettava, onko kyseinen kolmas tosiasiallisesti antanut suostumuksensa oikeuspaikkalausekkeeseen (em. asia Coreck, tuomion 26 kohta).

37 Sarjassa omistusoikeuden siirtoa koskevia sopimuksia alkuperäisen hankkijan ja myöhemmän hankkijan välinen seuraantosuhde ei tarkoita yhden sopimuksen sekä kaikkien siinä tarkoitettujen oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymistä. Tällaisessa tapauksessa osapuolten sopimusvelvoitteet voivat vaihdella sopimuksen mukaan siten, että oikeudet, joihin myöhempi hankkija saattaa vedota välitöntä myyjää vastaan, eivät ole välttämättä samat kuin ne oikeudet, joista valmistaja on sopinut ensimmäiseen ostajaan nähden (em. asia Handte, tuomion 17 kohta).

38 Lisäksi kansallisten oikeusjärjestysten yhdenmukaisuutta konossementin kolmannelle siirtämiseen liittyvien vaikutusten osalta ei ole havaittavissa omistusoikeuden siirtämistä koskevien sopimusten alalla, jolla valmistajan ja myöhemmän hankkijan välistä suhdetta käsitellään eri tavalla eri jäsenvaltioissa (ks. vastaavasti em. asia Handte, tuomion 20 kohta).

39 Tällaisissa olosuhteissa Refcompin sekä Saksan ja Espanjan hallitusten puoltama kansalliseen oikeuteen viittaaminen sen arvioimiseksi, voidaanko valmistajan ja ensimmäisen hankkijan välillä tehtyyn alkuperäiseen sopimukseen sisältyvään oikeuspaikkalausekkeeseen vedota myöhempää hankkijaa vastaan, johtaisi erilaisiin ratkaisuihin eri jäsenvaltioissa, mikä aiheuttaisi haittaa tämän asetuksen johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan tavoitellulle tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen yhdenmukaistamiselle. Tällainen viittaaminen kansalliseen oikeuteen on myös epävarmuustekijä, joka ei sovellu yhteen tuomioistuimen toimivallan ennustettavuuden takaamisen kanssa, mikä on asetuksen johdanto-osan 11 perustelukappaleen mukaan yksi sen tavoitteista.

40 Näin ollen on tarkasteltava uudelleen tämän tuomion 21 kohdassa mainittua yleissääntöä, jonka mukaan käsitettä ”tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus” on tulkittava itsenäisenä käsitteenä ja on sovellettava täysin tahdonautonomian periaatetta, johon asetuksen 23 artiklan 1 kohta perustuu.

41 Kaikkien edellä esitettyjen toteamusten perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen 23 artiklaa on tulkittava siten, että tavaran valmistajan ja hankkijan tekemään sopimukseen sisältyvään oikeuspaikkalausekkeeseen ei voida vedota kolmatta myöhempää hankkijaa vastaan, joka on saanut kyseisen tavaran omistusoikeuden siirtämisestä tehtyjen sellaisten peräkkäisten sopimusten nojalla, joiden sopimuspuolet ovat sijoittautuneet eri jäsenvaltioihin, ja tahtoo nostaa vahingonkorvauskanteen valmistajaa vastaan, paitsi jos voidaan osoittaa, että tämä kolmas on tosiasiallisesti hyväksynyt lausekkeen mainitussa artiklassa mainituilla edellytyksillä.

Toinen kysymys

42 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisessa kysymyksessään, vaikuttaako edellä mainitussa asiassa Handte annetussa tuomiossa asetuksen toimivaltasääntöjen soveltamiseksi todettu liittymättömyys sopimusta koskevaan asiaan, kun kyse on kansallisen oikeuden mukaisesta tavaran myöhemmän hankkijan kanteesta sen valmistajaa vastaan, valmistajan ja hankkijan tekemään sopimukseen sisältyvän oikeuspaikkalausekkeen vaikutuksiin.

43 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 59 kohdassa todennut, tästä kysymyksestä ilmenee, että se on esitetty vain sen tapauksen varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastattaisiin myöntävästi.

44 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 23 artiklaa on tulkittava siten, että tavaran valmistajan ja hankkijan tekemään sopimukseen sisältyvään oikeuspaikkalausekkeeseen ei voida vedota kolmatta myöhempää hankkijaa vastaan, joka on saanut kyseisen tavaran omistusoikeuden siirtämisestä tehtyjen sellaisten peräkkäisten sopimusten nojalla, joiden sopimuspuolet ovat sijoittautuneet eri jäsenvaltioihin, ja tahtoo nostaa vahingonkorvauskanteen valmistajaa vastaan, paitsi jos voidaan osoittaa, että tämä kolmas on tosiasiallisesti hyväksynyt lausekkeen mainitussa artiklassa mainituilla edellytyksillä.

Allekirjoitukset